

บทที่ 5

การประเมินและรายงานผล

บทที่ 5

การประเมินและรายงานผล

ความหมายของการประเมินและรายงานผลพัฒนาการของเด็กเล็ก

การประเมินผล (Assessment) โดยทั่วไป หมายถึง กระบวนการพิจารณา ตัดสินคุณภาพ หรือ คุณลักษณะของพฤติกรรม หรือประมาณพฤติกรรมว่าเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล และ สรุปผลเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนด

การประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก หมายถึง กระบวนการศึกษาข้อมูล คุณลักษณะหรือความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็กเล็ก ในแต่ละช่วงวัยโดยใช้ เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัย

การรายงานพัฒนาการเด็กเล็ก หมายถึง การนำเสนอผลการประเมินคุณลักษณะ หรือความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็กเล็กตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏ โดยมี ผลสรุปจากการเปรียบเทียบเกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัยในรูปแบบของรายงานที่ เป็นรูปธรรมชัดเจน และเข้าใจง่าย

ความสำคัญของการประเมินและรายงานผลพัฒนาการของเด็กเล็ก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็ก ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่ต้องทำการประเมินและรายงานพัฒนาการเด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เนื่องจากความสำคัญดังต่อไปนี้

1. สามารถเข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก
2. ทำให้ทราบข้อมูลระดับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแต่ละคน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์พัฒนาการเด็กตามวัย จะทำให้รู้ว่าระดับความสามารถ และปัญหาในด้านต่างๆของเด็กจะต้องได้รับการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
3. ทำให้การวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก ซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถมากขึ้นและคลี่คลายปัญหาต่างๆ ให้ลดลง
4. ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้รับรู้ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็ก ช่วยให้สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กได้เหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

1. ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาจึงจะสามารถประเมินพัฒนาการได้อย่าง ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง
2. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและ ประเมินพัฒนาการเพื่อให้ผลของพัฒนาการถูกต้องตามต้องการ
3. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ ซึ่งก่อนการประเมิน ต้อง ศึกษาวิธีการใช้เครื่องมืออย่างละเอียดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

4. ประเมินและสรุป ซึ่งต้องดูจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้ง
5. รายงานผล ซึ่งต้องพิจารณาว่า จะต้องส่งผลการประเมินให้กับใครบ้าง เพื่ออะไร และต้องใช้ รูปแบบใดในการรายงาน เพื่อผลที่ได้จะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
6. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตน และต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กของตน ตลอดจนสามารถนำความคิดเห็นจากผู้ปกครองมาเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กต่อไป

การกำหนดแนวทางในการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ที่ต้องนำมารวบรวมเพื่อรายงานผลพัฒนาการในสมุดรายงานประจำตัวเด็กทุกภาคเรียน และรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรมีช่วงเวลาในการดำเนินการต่อไปนี้

1. ก่อนเรียน จัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครอง กรอกข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย
2. ระหว่างเรียน จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กตามสถานการณ์จริงด้วยวิชาการหลากหลายที่เหมาะสมกับตัวเด็ก ใช้วิชาการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ ด้าน มีการจัดบันทึกอย่างเป็นระบบ เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถ หรือศักยภาพของเด็กแต่ละคน
3. หลังเรียน ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจะต้องนำมาประเมินพัฒนาการสรุป และเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

การประเมินพัฒนาการ

เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กโดยถือเป็นการประเมินต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ควรยึดหลักดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบถ้วนทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจุดบันทึก
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน

เด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านตามวัยอย่างสมดุล จะเป็นเด็กที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวได้อย่างราบรื่น มั่นคง และเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป การประเมินและรายงานพัฒนาการเด็กโดยรวม ในทุก ๆ ด้านย่อมสะท้อนให้เห็นถึง พฤติกรรมความสามารถของเด็กทุก ๆ ส่วนที่ประกอบเป็นตัวเด็ก ได้แก่

1. **การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย**
 - 1.1 โครงสร้างสัดส่วนและขนาดของร่างกาย
 - 1.2 ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่
 - 1.3 ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
 - 1.4 ภาวะสุขภาพโดยรวม
2. **การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ**
 - 2.1 พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ

- 2.2 ความสามารถในการรับรู้ / ยอมรับความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
- 2.3 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์
- 2.4 ความสามารถในการรับรู้ / ยอมรับความรู้สึกของผู้อื่น
- 3. การประเมินพัฒนาการด้านสังคม
 - 3.1 ความสามารถในการปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
 - 3.2 ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง
 - 3.3 ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4. การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 4.1 ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้สิ่งรอบตัว
 - 4.2 ความสามารถในการใช้ภาษาและความจำ
 - 4.3 ความสามารถในการใช้ความคิดและเหตุผล
 - 4.4 ความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์

ตัวอย่าง ตารางการประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก

รายการประเมิน	ระดับพัฒนาการ			หมายเหตุ
	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้บางครั้ง	ควรส่งเสริม	
1. พัฒนาการด้านร่างกาย				
1.1				
1.2				
1.3				
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ				
2.1				
2.2				
2.3				

รายการประเมิน	ระดับพัฒนาการ			หมายเหตุ
	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้บางครั้ง	ควรส่งเสริม	
3. ด้านสังคม				
3.1				
3.2				
3.3				
4. ด้านสติปัญญา				
4.1				
4.2				
4.3				

สิ่งที่ควรคำนึงและยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คือ

1. ต้องประเมินพัฒนาการให้ครบทุกด้านครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา
2. ประเมินรายพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ หลายๆ ครั้งก่อนสรุปผล
3. ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันในสภาพแวดล้อม ที่ปกติ
4. เลือกวิธีการและเครื่องมือในการประเมิน ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน วิธีที่ง่ายและนิยมปฏิบัติ คือ การสังเกต และบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง

วิธีการประเมินพัฒนาการ

ครูผู้ดูแลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สามารถประเมินพัฒนาการของเด็กได้ตลอดเวลา นับตั้งแต่เริ่มรับเด็กตอนเช้า จนกระทั่ง ผู้ปกครองมารับกลับบ้าน การเลือกวิธีการในการประเมิน อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือ ผสมผสาน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมิน วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก เช่น

1. การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ใช้การสังเกต และเฝ้าคอยดูพฤติกรรมเด็กพร้อมจดบันทึกพฤติกรรมตามธรรมชาติอย่างตรงไปตรงมา อาจมีการสร้างสถานการณ์เพื่อเร้า หรือกระตุ้นพฤติกรรมบางอย่างตามวัตถุประสงค์ของผู้ประเมิน

2. การสนทนา พูดคุย สัมภาษณ์ เพื่อประเมินความสามารถในการใช้ภาษา และแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกนึกคิดของเด็กอย่างอิสระ

3. การรวบรวมผลงาน โดยเก็บรวบรวมผลงานทุกด้านของเด็กไว้ในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งแสดงถึงความก้าวหน้าของพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล

4. การทำแผนภาพสังคมมิติทำให้ทราบความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของเด็ก สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคม สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคมของเด็กได้

5. การประเมินการเจริญเติบโตและภาวะสุขภาพ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ควรกระทำเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง

เกณฑ์การประเมิน คือ การนำผลการประเมินมาสรุปและจัดระดับพัฒนาการ ดังนี้

1. ระดับปฏิบัติได้ หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้คล่อง หรือเชื่อมั่น
2. ระดับปฏิบัติได้บางครั้ง หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้ แต่บางครั้งไม่คล่องหรือไม่มั่นคง

3. ระดับควรส่งเสริม หมายถึง แสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน

สรุปผลการประเมิน และการรายงานผล

การประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูล คุณลักษณะ หรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็ก ตามสภาพความเป็นจริง มีการสรุปผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัย ในรูปแบบรายงาน ที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน เข้าใจง่าย เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการประเมินดังกล่าว ได้อย่างเต็มที่สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ตัวเด็ก การประเมินผล และการรายงานผล จะบอกถึงพัฒนาการ หรือ ศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน
2. ผู้ปกครอง ได้รับทราบพัฒนาการหรือพฤติกรรมของเด็กเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน หรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป
3. ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก / ผู้บริหาร สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กแต่ละคน เพื่อใช้ในการปรับปรุง และจัดหลักสูตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการ และความต้องการของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละคน หรือหากพบความผิดปกติของพัฒนาการเด็กต้องหาทางแก้ไข บำบัด หรือฟื้นฟู โดยเร็วที่สุด

